

NÁDORY LEDVIN

Definice

Nádory ledvin tvoří různorodou skupinu onemocnění, nejčastější typ je však tzv. *adenokarcinom ledviny z jasných buněk*, jedná se o **maligní**, tedy zhoubné, nádorové onemocnění.

Výskyt

Nádory ledvin představují asi 3 % všech nádorů dospělého věku. Patří mezi třetí nejčastější nádor močové soustavy, v Evropské unii je ročně zachyceno okolo 20 000 nových případů. Muži bývají postiženi tímto nádorem častěji než ženy, v poměru 3 : 2. Maximum výskytu je u starších lidí, po šedesátém a sedmdesátém roce věku. Ve výskytu nádoru ledvin existují geografické rozdíly a **Česká republika zaujímá první místo na světě**. Přesný důvod, proč tomu tak je, je neznámý. Počet nově zachycených nádorů má každoročně vzrůstající trend, to může být způsobeno objevením onemocnění v časnějším stadiu, a to hlavně díky zdokonalení vyšetřovacích metod (ultrazvuk, CT).

Vznik nádorů ledvin

Dosud proběhla řada studií zkoumajících různé rizikové faktory pro vznik nádorů ledvin. Výsledky těchto studií nejsou jednoznačné, proto ve výčtu rizikových faktorů poukazujeme na *možnou, a nikoliv absolutní souvislost se vznikem nádorů ledvin*.

Rizikové faktory pro vznik nádorů ledvin

- **Kouření cigaret** je všeobecně spojováno se zvýšeným výskytem nádorů ledvin. Relativní riziko se pohybuje mezi 30–50 %, to znamená, že kuřáci mají zhruba o 40 % vyšší riziko vzniku nádoru ledvin ve srovnání s populací, která nekouří. Riziko vzniku nádoru souvisí s počtem vykouřených cigaret a klesá, pokud jedinec přestane kouřit. Souvislost mezi kouřením doutníků a dýmky a vznikem nádoru nebyla jednoznačně prokázána.



- **Obezita** má podle většiny provedených studií souvislost s výskytem nádoru ledvin. Tato souvislost je více vyjádřena u žen. Vzrůstající výskyt obezity v posledních desetiletích může být spoluodpovědný za vzrůstající výskyt nádorů ledvin.

- Vysoký krevní tlak (hypertenze) měl v řadě studií spojitost s výskytem nádorů ledvin, ale tato spojitost vymizela po úpravě léčby a normalizaci krevního tlaku. Závislost rizika vzniku nádoru a míry hypertenze nebyla prokázána, proto se vysoký krevní tlak považuje za tzv. **rizikový marker** (může upozorňovat na vyšší riziko onemocnění), a nikoliv rizikový faktor. *Na druhou stranu bylo ale jednoznačně zjištěno, že nádor má u nemocných s hypertenzí horší průběh a větší úmrtnost než u těch, kteří hypertenzi nemají.*
- **Výživa** patří mezi klíčové faktory zodpovědné za rozdíly ve výskytu nádorů ledvin mezi různými populacemi na světě. Výskyt v České republice je 5–8x vyšší než v oblasti Asie. Konzumace masa upraveného grilováním zvyšuje riziko vzniku nádoru, naopak vyšší příjem ovoce a zeleniny má ochranný účinek, stejně působí i vitaminy C a E a tzv. karotenoidy.
- Zaměstnání, ve kterých přijde jedinec do styku s kadmíem, azbestem, dále hutnictví a ropný průmysl jsou *rizikovými markery* (mohou být spojeny s vyšším rizikem) pro vznik nádoru ledvin.
- Jiná onemocnění ledvin: vyšší výskyt nádorů ledvin byl zaznamenán u pacientů s chronickou nedostatečností ledvin, u hemodialyzovaných pacientů (zejména u těch, kteří mají získanou cystickou chorobu ledvin).
- Dědičné formy nádorů ledvin: nádory ledvin mají i svou *dědičnou formu*, vyskytující se v rámci určitých dědičných onemocnění. U takovýchto nemocných je nutné doživotní sledování s cílem zachytit a léčit možný nádor co nejdříve. Mezi nejznámější patří *von Hippelova-Lindauova choroba*, kdy u 70 % pacientů s touto chorobou dojde do 70 let věku ke vzniku nádoru ledvin.

Projevy nádorů ledvin

Ledviny se nacházejí v prostoru za dutinou břišní (retroperitoneum), nádor ledviny zde může dlouhou dobu růst, aniž by působil jakékoliv příznaky. Jinými slovy, nádor ledviny se ve většině případů projeví příznaky až v pokročilejším stadiu. Naštěstí díky moderním vyšetřovacím metodám a jejich dostupnosti, je v současné době více než 50 % nádorů ledvin zjištěno zcela náhodně při vyšetření z jiného důvodu a v časném stadiu, tedy dříve, než se stačí projevit příznaky. Klasická *trojice příznaků nádoru ledvin* – bolest, krev v moči a hmatný nádor v břiše – se v současnosti vidí jen u méně než 10 % pacientů. Kromě uvedených tří nejčastějších příznaků bývá nádor ledviny spojen s řadou *nespecifických příznaků*, jako je únava, hubnutí, horečka, noční pocení, pocit na zvracení.



poradna.urologie@vfn.cz